

E-SCREENER, ZORGELIJK

Deze column is alleen op www.ak56.nl gepubliceerd.

door prof. Willem W. Maduro

Zo, dus E-Screener komt eraan. Het computerprogramma dat iedere verlofhouder een aantal vragen omtrent het karakter stelt. Het wondermiddel dat aan de hand van de gegeven antwoorden op magische wijze voorspelt of het safe is om de aanvrager een wapenverlof te geven, c.q. te laten behouden. *En dat alles binnen pakweg drie kwartier per cliënt.*

De planning is om dit digitale "gekkenbriefje" begin 2015 in te voeren. Ontwikkeld door het Trimbos Instituut en de software is geschreven door E-Vision. Om deze spelers meteen maar te duiden:

E-Vision is een softwarehuis te Leiderdorp, gewoon commercieel dus. Trimbos is een zogenoemde ANBI, een Algemeen Nut Beogende Instelling. Verschilt in zoverre van een alledaagse stichting dat giften aan een ANBI fiscaal aftrekbaar zijn.

O, op die manier...

Omgekeerde bewijslast

E-Screener dus. Het programma dat verlof- en jachtaktehouders in hoog tempo een aantal vragen voorlegt. Aan de hand van de gegeven antwoorden gaat E-Screener bepalen of de aanvrager (voor verlening of verlenging van verlof of akte) gezien zijn psychische gesteldheid een gevaar voor de samenleving vormt als vuurwapenbezitter. Adviseert het programma negatief, dan geldt het regime van omgekeerde bewijslast. In de praktijk betekent dit dat de persoon in kwestie het verlof of akte wordt geweigerd/kwijtraakt en totdat hij/zij het tegendeel van de uitslag heeft bewezen, geen vuurwapens meer voorhanden mag hebben. Sportschutters wordt bovendien de KNSA-licentie ontnomen.

Klinkt mooi, hè? Controle aan de poort, geen idioten met een legaal vuurwapen thuis. Tja, los van het feit dat nu al een aantal geraadpleegde psychologen en psychiaters zich niet kunnen voorstellen hoe het na al die jaren opeens wél mogelijk is om met een flitstest vast te stellen of iemand een gevaar voor de samenleving vormt, heb ik - als leek - ook maar een vragenlijstje opgesteld.

Vragen...

1. De E-Screener input is tot de persoon herleidbaar middels diens Verona-verlofnummer en wordt door de overheid bewaard. Omdat E-Screener een karakterschets genereert, betreft het hier dus uitermate privacy-gevoelige informatie. Hoe is het tegenwoordig gesteld met de manier waarop de Nederlandse overheid met privacy omgaat? (Retorische vraag, akkoord.)

2. Is er rekening gehouden met verlofhouders die dyslectisch zijn en dus de vragen niet in hoog tempo kunnen lezen, laat staan beantwoorden? Om over analfabeten maar te zwijgen. Volgens officiële statistieken zijn er 1,3 miljoen Nederlanders tussen de 16 en 65 jaar dermate laaggeletterd dat zij beperkte (digitale) basisvaardigheden hebben en daardoor moeilijk kunnen meekomen met de digitalisering van (overheids)diensten. Dit verzin ik niet, dat zegt de

Stichting Lezen & Schrijven van niemand minder dan onze prinses Laurentien. Vertaald naar de E-Screener testpopulatie gaat deze oefening dus fout aflopen voor pakweg 4.000 verlof/aktehouders.

3. Is er rekening gehouden met karaktervormende culturele en maatschappelijke achtergronden. Ik bedoel: er zitten wezenlijke verschillen in hoe autochtone en allochtone Nederlanders over bepaalde zaken denken. Toch doen beiden geen vlieg kwaad. Toch?

4. Als er wél rekening wordt gehouden met culturele en maatschappelijke achtergronden, hoe verhoudt zich dat tot anti-discriminatie wetgeving en het oer-Hollandse democratische principe van gelijke rechten? Immers, het zal toch niet zo zijn dat er een E-Screener test komt voor al-

lochtonen en eentje voor autochtonen?!

5. Is de uitslag van E-Screener ook doorslaggevend indien deze positief is? Met andere woorden: is de professionele mening van de betrokken functionaris Bijzondere Wetten onderschikt aan het E-Screener advies?

6. Uit de antwoorden van de aanvrager kan worden geconcludeerd dat de persoon in kwestie een gevaar is voor de samenleving. Betekent dit dat deze conclusie alleen geldt in combinatie met

vuurwapenbezit of worden er buiten het zicht en kennis van de aanvrager ook andere conclusies getrokken? Haalt men zich ongemerkt de aandacht van politie- en veiligheidsdiensten op de hals?

7. Welke maatregelen zijn getroffen en welke garanties zijn er om ervoor te zorgen dat de vergaarde informatie uitsluitend binnen de kaders van de Wet wapens en munitie wordt opgeslagen en ingezien kan worden? Immers, deze gegevens geven inzicht in het karakter van de aanvrager en kunnen van grote waarde zijn voor overheidsdiensten en voor bedrijven. Ook buitenlandse opsporings- en inlichtingendiensten die van het bestaan van de E-Screener databank op de hoogte zijn, zullen graag toegang krijgen. In het recente verleden is gebleken dat de Nederlandse overheid het niet zo nauw neemt met de privacy van zijn burgers. Het kan toch niet zo zijn dat een aanvrager die niet door de test komt, daardoor op enig moment met een inreisverbod voor de Verenigde Staten wordt geconfronteerd? Om maar iets te noemen.

8. Wanneer de test een voor de aanvrager negatief advies geeft, dient de aanvrager die het daarmee niet eens is, of die twijfelt aan de juistheid, zelf aan te tonen dat de uitkomst van de test onjuist/onterecht is.

Welke voorwaarden en eisen zijn aan een contra-expertise verbonden? Welk gewicht wordt er aan een contra-expertise gegeven?

9. Gezien de aard van de test, vormen de psychische en fysieke toestand van de aanvrager tijdens het uitvoeren van de test, een factor die van grote invloed kan zijn. Een lees- of interpretatiefout vanwege vermoeidheid bijvoorbeeld, is zo gemaakt.

Op welke termijn kan een aanvrager de test opnieuw doen? Hoeveel tests zijn in dat geval nodig om een overtuigend en zo accuraat mogelijk nieuw advies te genereren?

"...Betekent dit dat deze conclusie alleen geldt in combinatie met vuurwapenbezit of worden er buiten het zicht en kennis van de aanvrager ook andere conclusies getrokken? Haalt men zich ongemerkt de aandacht van politie- en veiligheidsdiensten op de hals?..."

"...Volgens officiële statistieken zijn er 1,3 miljoen Nederlanders tussen de 16 en 65 jaar dermate laaggeletterd dat zij beperkte (digitale) basisvaardigheden hebben en daardoor moeilijk kunnen meekomen met de digitalisering van (overheids)diensten..."

10. E-Screener is bedoeld om vrees voor misbruik van een vuurwapen al of niet te valideren. Waarom wordt de test ook niet toegepast bij de selectie en werving en tussentijdse (veiligheids-)onderzoeken van bewapend overheidspersoneel van politie en krijgsmacht?

11. Waarom is in aanloopfase van E-Screener de KNJV niet geraadpleegd?

Die is wel de vertegenwoordiger van pakweg 23.000 legale wapenbezitters.

12. Is de KNSA wél geraadpleegd? Zo ja, waarom die dan wél?

13. Hoe lang worden E-Screener gegevens bewaard?

14. E-Screener zal onderhevig zijn aan kalibratie en ijking. Hoe groot is de periode tussen twee kalibraties en op welke wijze worden de eerder geteste personen geconfronteerd met een her-ijkte test zodat zij die, indien zij dat willen, opnieuw kunnen afleggen?

15. Wat is de maximale bewaarperiode van de tot de persoon herleidbare data die E-Screener opslaat?

16. Wie kan deze gegevens inzien en raadplegen?

17. Hoe worden inzien en raadplegen van deze gegevens gelogd?

18. Waarom waren de Oost-Europeanen eind jaren '80 zo blij eindelijk van Stasi- en Securitate praktijken verlost te zijn. (Hela, waar komt dát nou opeens vandaan?!)

Verontrustend

Goed, dit schud ik als leek even uit mijn mouw in de tijd die u straks krijgt voor het afleggen van de E-Screener test. Via via heb ik al vernomen dat er echte vaklui zeer verontrust zijn over E-Screener met name over het feit dat het volgens hen en vele, zeer vele studies onmogelijk is om (op deze manier) te voorspellen of iemand met vuurwapenbezit te vertrouwen is.

Kijk, privacy wordt nergens gegarandeerd in de plannen van de minister. Waar ik dus grote moeite mee heb, is het feit dat een karakterschets met

naam en toenaam van 70.000 eerzame burgers opgeslagen wordt en dat niemand weet waar die gegevens ooit voor gebruikt gaan worden. Ja, *eerzame* burgers omdat voor zover het bestaande verlofhouders betreft, zij al hebben aange-toond, doorlopend eigenlijk, dat ze geen gekke dingen uithalen. Alleen al om deze reden zal de overheid, in casu Bijzondere

Wetten, eigenlijk een gedagtekende verklaring moeten afgeven aan eenieder die de E-Screener test doet, waarin men namens de korpschef, de minister desnoods, verklaart dat de test is afgelegd en dat de gegevens nimmer uithanden/ter inzage aan derden zullen worden gegeven noch voor andere doeleinden anders dan een verlofaanvraag gebruikt zullen worden. Een overheid die zuiver is, zal zo'n verklaring probleemloos verstrekken.

Klakkeloos

En waar ik ook grote moeite mee heb is dat in feite maar klakkeloos wordt aangenomen dat de test überhaupt gaat werken en dáárom ook wenselijk is. Met andere woorden: dat de test nut heeft en dat er dus verlof- en aktehouders als het ware door de mand zullen gaan vallen. Helaas weten we inmiddels allemaal hoe de overheid omgaat met IT-projecten die niet doen wat de bedoeling is. Die worden net zo lang getweaked en getuned totdat er wel het gewenste resultaat uitrolt. En geen mens die daar controle op heeft omdat het E-Screener programma vooralsnog met volslagen onbekende algoritmen en daderprofielen werkt.

Weet u wat ik óók niet begrijp? (Heel wat, ondertussen.) Dat is de ellende die de politie zich op de hals haalt met de E-Screener test. Stel, een verlof-

houder komt niet door de test, is derhalve een geïdentificeerd en geregistreerd gevaarlijk persoon. Hier met dat verlof, hier met die wapens en hier met die licentie. Ga heen en vertoon u niet meer.

Dank je de koekoek! Want wat nu als die gevaarlijke meneer of mevrouw enige tijd later extreem nare dingen uithaalt met een mes, knuppel, hooi-

vork of automobiel? Dat hij/zij gevaarlijk was, was dan al lang bekend bij de politie. Waarom met die kennis dan niets gedaan, overheid?!

Geloof mij nou maar, het is voor de politie dan "Tristan van der Vliis" all over again. Dit kan een kind bedenken dus het ligt voor de hand dat burgers die "zakken" voor de E-Screener test, nog lang, héél lang daarna op extra aandacht van de overheid kunnen rekenen.

"...E-Screener is bedoeld om vrees voor misbruik van een vuurwapen al of niet te valideren. Waarom wordt de test ook niet toegepast bij de selectie en werving en tussentijdse (veiligheids-)onderzoeken van bewapend overheidspersoneel van politie en krijgsmacht?..."

Zorgvuldigheid

Een zorgvuldige overheid zou E-Screener eerst als pilot door een paar duizend vrijwilligers anoniem laten uitvoeren. En vervolgens door een stel bajesklanten en TBS-ers die voor een gunst of een extra dagvergoeding ook wel eventjes die test doen.

Vervolgens zou de minister de resultaten bekendmaken, als 'ie lef heeft. Rolt eruit dat de anonieme groep compleet schoon is, dan is de test overbodig. Of hij werkt niet. In beide gevallen reden om hem niet in te voeren. Vallen er wel mensen af, welk aantal is dan acceptabel? Wat is het werkelijk target dat E-Screener moet halen?

Geen wonder dat echte psychiaters en statistici zich hogelijk verbazen over de E-Screener test. Die kán volgens hen gewoon niet werken.

En dan nog. In de zaak tegen de overheid (inzake "Alphen aan den Rijn") is namens de Staat tegen de nabestaanden doodleuk verklaard dat het eigenlijk niet had uitgemaakt of die massamoordenaar een wapenverlof had of niet. Hij zou zijn misdaad anders wel met een illegaal wapen hebben begaan. Nou ja, zeg!

"...En wat te denken van de vele honderden, zo niet een paar duizend politiemensen die met eigen wapen(s) de schietsport bedrijven? Die gaan ook die test doen en wat gebeurt er met hun loopbaan wanneer E-Screener negatief beslist?..."

Geen uitzonderingen? Of wel?

Iedere jachtakte- en verlofhouder zal de test moeten afleggen. Hé, Ard van der Steur en nog wat landelijke politici (om maar te zwijgen over de vele honderden provinciale en lokale bestuurders van aanzien die jagen en/of sportschutter zijn), hebt u al stilgestaan bij de mogelijke con-

sequenties voor uw carrière als E-Screener negatief over uw karakter beslist? En wat te denken van de vele honderden politiemensen die met eigen wapen(s) de schietsport bedrijven? Zij gaan óók die test doen en wat gebeurt er met hun loopbaan wanneer E-Screener negatief beslist? Of gaat de minister al zo ver dat deze groep of groepen wapenbezitters de test NIET hoeven af te leggen? Of dat een politiemans in functie wél, en als sportschutter met een eigen wapen, niet te vertrouwen is?

Nee, zo diep kan het toch niet gezonken zijn in Nederland?...

En dan tot slot toch weer die overgrote groep gewone jagers, sportschutters, verzamelaars en reëactors. De burger die soms na tientallen jaren vredig de schietsport of jacht te hebben bedreven en probleemloos zijn/haar leven heeft geleid, opeens rood licht krijgt van E-Screener. Hebt u al nagedacht over hoe u het aan uw omgeving moet uitleggen dat u uw spullen hebt moeten inleveren? Omdat u niet deugt. Omdat u kennelijk niet te vertrouwen bent. Althans, volgens het Trimbos Instituut en het geheime algoritme van E-Vison. Mensen die u nooit hebben gezien en die u nooit te zien zult krijgen.

E-Screener? Zorgelijk, héél erg zorgelijk.